

Koncentracija italijanskih čet ob francoski koloniji v Afriki

Francoska bojna ladja odrinila v Džibuti, pristaniško mesto v Somaliji. Fašisti smešijo poročila o italijanski invaziji francoskega teritorija. Izjava francoske vlade, da ne bo odstopila niti pedi ozemlja Italiji, izzvala nove napade v fašističnem tisku

PARIZ, 28. dec. — Minister za kolonije je danes naznanil, da je francoska vojska poslana v Džibuti, pristaniško mesto v francoski Somaliji, da ojači francoske posadke v tamkajšnjih kolonijah. Minister je namigoval, da je Francija pripravljena na odločno obrambo svojih kolonij v Afriki pred Italijani.

Pariz, 28. dec. — Francija je prišla jačiti svojo oboroženo silo v Somaliji, koloniji v vzhodni Afriki, proti pritisku Italije, ki hoče povečati svoj kolonialni imperij na račun Francije. Bojna ladja D'Iberville je včeraj odplula iz Beiruta, Sirija, v Džibuti, Somalija, ko je gospodar te kolonije apeliral na francosko vlado za pomoč. Tej bodo sledile druge francoske bojne ladje.

Džibuti, ki je z železnico povezan z Addis Ababo, tvori glavno zunanjo zvezo med Italijo in Abesinijo, katero so italijanske čete podjarmile. Zdaj se je izvedelo, da so italijanske vojske karavane okupirale več na spornem ozemlju med francosko Somalijo in Abesinijo. Druga poročila, ki se niso uradno potrdila, govorijo o koncentraciji Mussolinijevih čet ob meji francoske Somalije. Parizski "Soir", levčarski list, poroča, da so italijanske čete zasedle šest pozicij v Somaliji. Dalje pravi, da Italijani v Abesiniji kričijo, "da je zavzetje Džibutija le vprašanje časa in da bomo pometali Francoze v morje."

(Fašistični krogi v Rimu smešijo poročila, da so italijanske čete prekoračile mejo in ušle v francosko Somalijo, toda aktualno jih ne zanika. Uradni komentarji o gibanju italijanske vojske niso, toda rimski list "Il Giornale D'Italia" pravi, da so poročila fantastične govorice, potvorba in strupena propaganda.)

Francoski tisk omenja izjave potnikov, ki so dospeli v Egipt v Džibuti, da je guverner Somalije dobil vojaštvo iz Francije. On je podvzel tudi korake, da prepreči italijanske demonstracije proti Franciji v Džibuti.

Rim, 28. dec. — Formalno naznanilo francoskega zunanjega ministra Bonfeta, da Francija ne bo odstopila niti pedi svojega ozemlja v Afriki Italiji, je podžigalo nove napade na Francijo v fašističnem tisku. List "Il Messaggero" očita Franciji, da hoče prevrniti ravnotežje v Sredozemlju in ovirati pogajanja o ratifikaciji pogodbe glede Sirije, ki ima končati francoski mandat, da Sirija postane neodvisna država.

Fašistični tisk kritizira tudi premijera Daladierja, ki bi rad pridobil Veliko Britanjo na svojo stran v konfliktu z Italijo, da bi laglje odbil italijanske teritorialne zahteve. Daladierjeve namene obisku Tunisije, francoske kolonije v severni Afriki, in Korzike, pripisujejo italijanski fašisti politični in militaristični značaj. Nekateri listi pišejo, da francoska vlada stavi svire angleškemu premijeru Chamberlainu, ki pride v Rim 31. januarja, kjer se bo sestal z Mussolinijem.

Vladno vežbanje civilnih letalcev

Roosevelt jači armado in mornarico

Washington, D. C., 28. dec. — Predsednik Roosevelt je razveljavil obrambni program z načrtom, ki določa vežbanje civilnih letalcev za vojaško službo. Najmanj 20,000 fantov bo potegnjenih v letalsko službo na leto, kar bo stalo vlado, če bo kongres odobril program, \$9,800,000 letno.

Predsednik je naznanil odobritev programa, katerega je predložila oblast civilnega letalstva. Program bo izvajal nadzorstvo federalne mladinske administracije. Letalske instrukcije bodo dobivali študentje na univerzah in kolegijih v starosti 18 do 25 let. Roosevelt bo šel po novem letu pred kongres s pozivom, naj dovoli vsoto \$9,800,000 za financiranje vežbanja letalcev. On pričakuje, da bo veliko število letalcev po izvežbanju stopilo v vojaško službo.

Na vprašanje reporterjev, ali bo zahteval od kongresa denar za financiranje gradnje 13,000 bojnih letal, je Roosevelt odgovoril, da odločitev še ni padla. Detajliran program glede ojačanja oborožene sile v zraku, na suhem in morju bo predložen kongresu prihodnji mesec.

Washington, D. C., 28. dec. — Ameriške industrije ne bi zadoštile zahtevam, ako bi se Amerika zapletla v vojno. Tega mnenja so magistralni in militaristični avtoritete. Dasi Amerika lahko mobilizira armado 400,000 mož v prvih dneh vojne, jih ne bi mogla opremiti z modernim orožjem, obleko in drugimi potrebščinami.

Militaristične avtoritete pravijo, da lahko mobilizirajo armado milijon mož v prvih šestih mesecih vojne, toda večina teh bi bila pobita predno bi dobila potrebno obrambno orožje v skladu zunanje invazije ameriškega ozemlja. Vzel bi dosti časa predno bi tovarne izpremenili v izdelovalnice orožja in municije in drugega bojnega materiala.

Meja med Finsko in Rusijo urejena

Vzroki konflikta končno odpravljeni

Moskva, 28. dec. — Uradno naznanilo govori o izmenjavi not med sovjetsko in finsko vlado in ureditvi meje med Finsko in Rusijo, ki je dolga okrog 600 milj. Note, ki vsebujejo zemljevid o novi meji, sta izmenjala Vladimir Potemkin, pomožni zunanji komisar, in baron Koskinen, finski poslanik v Moskvi.

Finska, ki je bila pred boljševisko revolucijo del Rusije, je proglasila svojo neodvisnost po revoluciji in zatražila komunistično gibanje v svojih mejah, a tem pa je provocirala konflikt z Moskvijo. Protestirala je večkrat, ker so sovjetski letala prekršila mejo. Mnogokrat je prišlo tudi do obmejnih spopadov med stražami. Pred enim letom je Rudolph Hosti, finski zunanji minister, obiskal Moskvo in sklenil prijateljsko pogodbo. Pogajanja glede ureditve meje so sledila in ta so bila sedaj uspešno zaključena.

Židje poginani v posebne distrikte

Evakuacija židov iz "arijskih" stanovanj

Berlin, 28. dec. — Da bodo židje v nemških mestih poginani v posebne distrikte, ločene od onih, v katerih bivajo "Arijci", je gotova stvar. Naciji so že pričeli izganjati žide iz stanovanj, v katerih prebivajo tudi "Arijci".

Nekateri hišni posestniki so po navodilu voditeljev nacistične stranke že obvestili žide, da se morajo izseliti v določenem času. Evikcije so v teku, dasi avtoritete še niso objavile zadevne odredbe.

Člani nacistične stranke obiskujejo hišne posestnike, v katerih stanovanjih žive židje. "Arijski" stanovanjci morajo podpisati peticije, da so za evikcijo židov. Peticije so v soglasju s odlokom, ki ga je podal neko berlinsko sodišče in v katerem je rečeno, da je nemišelno trditi, da "Arijci" lahko živijo skupno z židi.

Židovski krogi sami naglašajo, da jih naciji tirajo v posebne distrikte. V nekaterih mestih so bile že uveljavljene odredbe, ki prepovedujejo židovsko lastništvo hiš.

Obvestila o evikcijah so povzročila val razporkov. Židje, poročeni z "arijskimi" ženami, pravijo, da naciji ne bodo amirali žensk za židjine, če se bodo ločile.

Zapostavljanje židov se opaža tudi na vlakih. Židje se morajo voziti v posebnih vagonih. "Das Schwarzes Korps", glasilo Hitlerjeve osebne straže, piše, da imajo tudi v Ameriki restrikcije. Države na jugu ne dovolijo zamorcem, da bi se vozili skupno z belopolci na vlakih. Nemčija torej le posnemata ameriške južne države.

Unije obljubile podporo stavkarjem

Hearstova lista izgubljeta naročnike

Chicago. — (FP) — Časnikarjem, ki so zastavali pri dveh tujakajšnjih Hearstovih listih, so prišlo kile na pomoč unije CIO in ADF. Stavka je bila oklečana 5. decembra v znak protesta proti zapostavljanju in odločitvam unionistov.

Voditelj železničarskih bratovčin in unij ADF so govorili na masnem shodu časnikarjev, ki se je vršil zadnji petek. Shoda se je udeležilo čez 2000 ljudi in glavni govornik je bil Heywood Brown, predsednik Ameriškega časnikarskega gilda.

George E. Axtelle, podprednik Ameriške učiteljske federacije (ADF) je dejal, "da je časopisni magnat Hearst simbol najgrše reakcije." Axtelle je profesor na univerzi Northwestern.

William Bishop, podpredsednik bratovčin in železničarskih spremnikov, je v svojem govoru naglašal, da morajo delavske organizacije podpreti vsako unijo, kadar gre v boj za izboljšanje delovnih pogojev svojih članov. V imenu krojaške unije International Ladies' Garment Workers je podpredsednik A. Plotkin obljubil finančno in moralno podporo stavkarjem, Sam Lenin od Amalgamated Clothing Workers pa je naznanil, da je njegova organizacija prispevala \$500 v stavkovni sklepi.

Oba Hearstova lista — Herald Examiner in Evening American — sta izgubila 165,000 naročnikov, odkar traja stavka, 175 firm pa je prenehalo z oglaševanjem. Organizacija časopisnih mag-

MADŽARSKA POLICIJA STRELJALA NA SLOVAKE

Due osebi ubiti v obmejnem spopadu

POLJSKA POSLALA PROTEST PRAGI

Praga, Čehoslovakija, 28. dec. — Madžarski policaji in orožniki so streljali na Slovake v obmejnem mestu Nagysuranyju in ubili nekega starega moža in neko dekle, več drugih oseb pa je bilo ranjenih. Tako pravi poročilo, ki je sinoči dospelo v Prago.

Spopad izvira iz demonstracij, ki so se pričele na bošični večer. Slovaki so zahtevali, da se polnočni cerkveni obredi vršijo v njihovem jeziku, ne v madžarskem, a niso uspeli. Sledile so protestne demonstracije in bitka, v kateri so madžarski policaji nasokčili demonstrante in jih razpršili.

(Vest iz Budimpešte pravi, da je bila samo ena oseba ubita v izgreduh, katere so provocirali Slovaki a svojo agitacijo proti Ogrski.)

Nagysurany je prišel pod madžarsko kontrolo v zadnjem novembru, ko je čehoslovacka vlada odstopila Ogrski ozemlje v obsegu 4875 kvadratnih milj.

Komunistična stranka je bila včeraj razpuščena na Češkem. Ustanovljena je bila pred osemnajstimi meseci. Pred nekaj tedni je Slovacka razpustila komunistično stranko na svojem ozemlju.

Praga, Čehoslovakija, 28. dec. — Poljski poslanik je vložil nov protest pri praški vladi proti antipoljski agitaciji ob češko-poljski meji. Češki listi so istočasno objavili senzacionalne vesti o protičeških aktivnostih na ozemlju, ki ga je zasedla Poljska. 30,000 izmed 130,000 Čehov na tem ozemlju so poljske avtoritete izgnale. V navalu poljske policije na Čehe zadnji terek je bilo 29 ljudi ranjenih. Vsi so bili odpeljani v bolnišnico.

Poljska meja je zaprta beguncem od zadnjega petka in obmejna straža je bila ojačena. V Prago prihajajo poročila o teroriziranju Čehov v Tešnju. Med onimi, ki so bili ranjeni v poljskem policijskem navalu, je tudi grof Starhemberg, brat Ernsta Starhemberga, bivšega avstrijskega državnika.

Nov francoski poslanik v Barceloni

Pariz, 28. dec. — Jules Henry, ki je bil več let član francoskega poslaništva v Washingtonu, je odpotoval v Barcelono, Španija, kjer bo prevzel poslaniške posle. Odkar se je vrnil v Pariz iz Washingtona, je bil zaposlen v uradu zunanjega ministra Bonfeta. On je igral važno vlogo na monakovski konferenci.

Poštni deficit znaša \$43,811,556

Washington, D. C., 28. dec. — Glavni poštar James A. Farley je včeraj poročal predsedniku Rooseveltu, da je imel v tem letu poštni deficit \$43,811,556 več izdatkov kot dohodkov. Skupni dohodki so znašali \$728,643,051, stroški pa \$772,445,607.

natov podpira Hearsta, da prepreči zmago stavkarjev. Daily Times, Rooseveltovi administraciji naklonjen list, poroča precej nepristransko o poteku stavke, dočim lista Daily News in Tribune prinašata zavajalna poročila.

Fašisti zasedli velik kos ozemlja

Španska vlada se umakne iz Barcelone?

HENDAYE, FRANCIJA, 28. dec. — Lojalisti so pričeli utrjevati svoje postojanke pri Arlesu, tekstilnem mestu v severni Kataloniji, da ustavijo fašistično ofenzivo. Fašistični topovi so bombardirali to mesto več ur in vladni so jim odgovarjali. Na fronti pri Leridu so lojalisti uprizorili več naskokov na uporniške položaje.

Hendaye, Francija, 28. dec. — Fašisti poročajo o nadaljnjih zmagah v svoji ofenzivi na fronti v Kataloniji. V zadnjih petih dneh so zasedli ozemlje v obsegu 230 štirjakihi milj. Uradna vest pravi, da je Alos de Balaguer, mesto na severni strani reke Segre, v fašističnih rokah.

Z okupacijo tega mesta so se uporniki približali Arlesu, mestu na drugi strani reke Segre. Nove lojalistične čete so bile včeraj poslane v ta sektor, da preprečijo fašistom prekoračenje reke.

Uporniki dalje poročajo, da so zasedli več višin ob cesti, ki spaja Trempt z Barcelono. Prve čete so prodrle do gorovja Llena, kjer se odpira pot v provinco Tarragono.

Fašisti pravijo, da znašajo izgube v bitkah v zadnjih petih dneh deset tisoč ubitih in ranjenih. V spopadih, ki se vršijo na fronti v Kataloniji, je zavezovanih 500,000 mož na obeh straneh. Odkar se je pričela ofenziva, so fašisti ujeli 7000 lojalistov.

Fašistični letalci so včeraj dvakrat napadli Barcelono z bombami. Ena bomba je treščila na angleški parnik "Stanecroft", ki je bil zasidran v pristanišču. Parnik se je potopil, toda mornarji so se rešili.

Dasi so prve fašistične čete oddaljene okrog 80 milj od Barcelone, glavnega cilja svoje ofenzive, so pričele krožiti govorice, da se bo španska ljudska vlada umaknila iz mesta. Valencija in Kartagena, pristaniški mesti ob Sredozemskem morju, sta omenjeni kot bodoči sedeži vlade. Valencija je bila že glavno mesto, ko se je vlada umaknila tja iz Madrida v novembru l. 1936. Vladni sedež je bil premeščen v Barcelono v oktobru preteklega leta, ko je Valenciji pretela nevarnost fašistične invazije.

Governer avstrijske province izgnan

Salzburg, Nemčija, 28. dec. — Franz Rehrl je bil včeraj izpuščen iz ječe in izgnan iz solnogradske province, katero je vladal kot guverner do Hitlerjeve okupacije Avstrije v zadnjem marcu. Obtožba, ki je očitala Rehrlu zlorabljanje oblasti in prejemanja podkupnine pod prejšnjim režimom, je bila po izgonu umaknjena.

Sexton, vodja angleških laborijtov, umri

London, 28. dec. — James Sexton, veterani v angleškem delavskem gibanju, je včeraj umrl v svojem stanovanju v Liverpoolu. Ob smrti je bil star 82 let. Pred leti je bil glavni tajnik unije pristaniških delavcev in predsednik Kongresa britskih delavskih in strokovnih unij.

Japonski delavci ubiti v tunelu

Tokio, 28. dec. — Najmanj 39 delavcev je bilo ubitih včeraj v železniškem tunelu pri Keiši, provincina Hokuoka, ko se je utrgala plast kamenja in jih zasula.

PARIZ IN RIM VZNEMIRJATA ANGLIJO

Chamberlain morda prekliče obisk Italije

HITLER PODPIRA MUSSOLINIJA

London, 28. dec. — Napetost med Francijo in Italijo zaradi francoske Somalije v vzhodni Afriki utesne prekrizati račune premijeru Chamberlainu, ki se je odločil, da on in zunanji minister Halifax obiščeta Italijo prihodnji mesec. Tako so sinoči izjavili diplomatski krogi v Londonu.

Uradni krogi niso hoteli komentirati poročil, da so italijanske čete invadirale francosko Somalijo, toda člani Chamberlainovega kabineta skrbno opazujejo razvoj konflikta med Francijo in Italijo. Vlada je pozvala diplomate, katerim je situacija v krajih ob meji Somalije in Abesinije, znana, naj poročajo o stvari.

Chamberlain je v stalnih stikih z zunanjim ministrom Halifaxom in možnost je, da bosta preklecala obisk Rima, ako bo Italija podvela drastično akcijo proti Franciji. Mussolinijevo stališče napram Franciji bo igralo važno vlogo v rimskih razgovorih. Francija bi rada dobivala zagotovilo od Chamberlaina, da ne bo prevzel vloge posredovalca v sporu z Italijo in dal koncesije Mussoliniju na njen račun.

V Londonu so prepričani, da nemški diktator Hitler podpira Mussolinijeve kolonialne zahteve. To potrjuje poročilo, da bo maršal Goering, nemški letalski minister in Hitlerjeva desna roka, šel v Rim v zadnjih dneh januarja, kjer bo konferiral z Mussolinijem in njegovim zunanjim ministrom.

Mnogi angleški državniki so mnenja, da italijanski diktator igra prefrigano diplomatsko igro. Zahteve po anekslji francoskih kolonij imajo predvsem izsiliti velike koncesije od Chamberlaina v razgovorih z Mussolinijem.

Kitajska odklonila japonske pogoje

Guerilske bitke v severni Kitajski

Sanghaj, 28. dec. — Uradni krogi v Cingkingu, glavnem mestu Kitajske, so izjavili, da je mir med Japonako in Kitajsko na podlagi pogojev, katere je očetl japonski premier Fumimaro Konoe v svoji deklaraciji zadnji teden, nemogoč.

Poročilo, da je bil Wang Cengweij, bivši predsednik kitajskega vladnega sveta, poslan v Hongkong, da se tam pogaja z reprezentanti Japonske glede sklenitve premirja, je kitajska vlada danes zanikala.

Sanghaj, 28. dec. — Na glavnih frontah prevladuje mir, toda v ozadju front so aktivne kitajske guerilske čete. Te delajo velike preglavice Japoncem.

Japonci so včeraj naznanili, da so province Cahar, Sujuan, Hopej, Santung, Sansi, Anhvej in Kiangsi pod njihovo popolno kontrolo. Neutrlni opazovalci pravijo, da Japonci pretrivajo. Okupirali so sicer glavna mesta, ne pa zaledij, kjer so kitajske čete še vedno aktivne.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravna društva (inven. Chicago) in Kanada
\$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago
in Cleveo \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; na incontinento
\$2.00.Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cleveo \$1.50 per year,
foreign countries \$2.00 per year.Čena oglasov po dogovoru. — Nakupni dopolnilni in nenarodni
glaslo ne se vršajo. Nakupni literarni vsebine (arhiv, go-
vesti, drame, romani, itd.) se vršajo po želji in v skladu
z vsaki priložnosti.
Advertising rates on agreement. — Manuscripts of communi-
cations and periodicals articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Najbolj na vas, kar ima slika s listom

PROSVETA

2627-29 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavo na primer (July 31, 1938), polje vsebuje
besedno na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla na-
rodina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

130

Amerika v konfliktu
z nacijsko pošastjo

Diplomatični konflikt med Združenimi državi in razbojniškim Hitlerjevim režimom tik pred prazniki je nadaljnji dokaz o naraščajoči predrznosti nacijev v njihovi arogantni ofenzivi napram demokraciji vsega sveta. Diktator v Berlinu si po uspehih v Evropi — ko je stolk avstrijske Nemce in Čehe v ponižne hlapec ter zavrnil Francoze in Angleže, da njemu na ljubo tlačejo svobodo tiska in govora doma — že domišlja, da lahko diktira tudi Američanom pa je predznan zahteval od vlade Združenih držav, naj se opraviči za kritiko notranjega tajnika Ickesa, ki je v svojem govoru v Clevelandu vzel na piko evropske diktature. Tajnik Ickes je znan kot iskren demokrat, ki z enako vnetost odklanja fašistično kot komunistično diktaturo.

Rooseveltova vlada pa je dala Hitlerju pošten odgovor, ki ga mora odobriti v tem slučaju slehern prijatelj prave demokracije. Pomožni državni tajnik Welles je odgovoril Hitlerju, da ameriška vlada nima nobenega razloga, da bi se opravičevala zaradi Ickesovih besed, kajti Ickes je povedal to, kar misli in čuti ogromna večina Američanov glede nacijske diktature v Nemčiji.

Welles je odgovoril resnično. Res je namreč, da ogromna večina ameriškega ljudstva misli jako slabo o nacijski diktaturi — ne samo, da misli slabo, marveč jo odločno odklanja. Te sovražnosti ameriške večine Hitlerjeva banda v Berlinu še ne bo odpravila tako kmalu, pa naj še tako drži v ignoranci nemško ljudstvo doma in naj še tako vpije v svojem tisku in radiu, da je ameriška vlada "ponižna dekla židovstva."

Pričakovati pa je, da pobesnela banda v Berlinu ne bo mirovala. Časopisna in radijska ofenziva v Nemčiji — kateri solidarno pomaga slična ofenziva v Italiji — besni dalje. V Berlinu zdaj vpijejo, da Roosevelt izliva prelom in vojno z Nemčijo, da ograža svetovni mir... To je ista taktika, katere se Hitlerjeva banda poslužuje na vsaj črti svoje razbojniške agresivnosti: tat vpije, da so tatovi oni, ki zaklepajo vrata pred njim!

Nacijska ofenziva napram demokraciji Amerike od zunaj, iz Nemčije, bi bila brez pomena — če se ne bi Hitler zanašal na nekatere subverzivne manjvine v Združenih državah, ki hote ali nehoti napeljavajo vodo na njegov mlin. Tu ne mislimo nemških nacijev v Ameriki, ki pod vodstvom znanega Fritzja Kuhna in ob sodelovanju nekaterih domačih skupin — kot so Srebrne srajce in ostali klovi, ki se skušajo igrati ameriške fašiste — rogovilijo po raznih zakotjih in zločinu zlorabljajo ameriške civilne svobodščine. V mislih imamo vplivno skupino ameriških kapitalistov in njihovih intelektualnih lakajev, ki že šest let mešajo politično in finančno godlo na ta način, da bi uničili sleherni napredni gibanje v Združenih državah.

Zadnje čase je postalo jasno — zelo osvetljuje o tem piše tudi newyorški The Nation v eni svojih zadnjih števil — da se ameriški kapitalizem politično cepi na dva tabora: levo in desno krilo. Voditelji levega krila ameriških kapitalistov skušajo ohraniti tradicije liberalizma in demokracije in so pripravljeni na kompromise ter kooperacijo z novim dealom ("radikalna" resolucija Zveze ameriških tovarnarjev na letošnjem zboru v New Yorku pred tremi tedni je menda bila izraz tega krila). V zunanji politiki so ti voditelji proti vsakemu popuščanju napram prodirajočemu fašizmu v Evropi in Aziji. Newyorški Herald-Tribune in čikaška Daily News sta glasnika teh kapitalistov.

Desno krilo pa vztraja, da je novi deal veliko večje zlo za Ameriko kot je evropski fašizem. Po mnenju teh starih zakrknjencev in burboncev je novi deal v službi Stalinovega komunizma, unije CIO so tudi v službi komunizma in vsi ameriški liberalci ali progresivci, ki zagovarjajo novi deal, so toliko kot komunisti! To krilo neče nič slišati o kakšnem sporazumu z liberalnimi demokrati in republikanci — in baš ta skupina je pridobila kongresnika Diesa, (Dolje v zadnji koloni)

Glasovi iz
naselbin

Barbičeve sanje

Cleveland, O. — Na prirediteljski kluba št. 49 JSZ sem prejel za božično darilo, kakor betlehemsko novorojeno dete — zlata, kadila in mere, kar sem vse skupaj spravil v žep. Ko pridem domov in se vlečem v posteljo, sem imel hude sanje.

Sanjalo se mi je, da so me obstopili "prijatelji" in me obdelavali takole: "Pa ti ne smeš — ja, pa si, pa ne veš, da to škoduje — pa se je jezil — včasih je že res dobro enmalo — pa to so osebnosti — pa še kaj — vsi skupaj te bomo — z Vitkovichem in Naprejem bomo stopili v zvezo — saj veš, da smo bili tiho, ko si ti začel pred enim letom — veš, mi nimamo "guts", pa smo bili tiho — pa mi se veliko žrtvujemo, ti pa samo daješ v svojo malho — pa če te hočemo tretati, hudič ne piješ — nič ne zapraviš — muzical si, pa si denar zaslužil — mi že vemo, da muzika stane denar — tebi ga ljudstvo vrže v bakso na štrik kari in ga imaš kot vraga — pa si proti Cankarjevi ustanovi — saj si tako pisal — mi smo pa vsi z dušo in glavo — manjka le poguma, ki ga je imel Cankar, ko je kandidiral na socialistični listi — mi pa smo raje v metropoli za "nonpartisan" ligo, ker v njej si lahko, kar hočeš in kadar hočeš — lahko pa tudi rečeš, da si O, kar je lahko res — saj mi vemo, da so že pred desetimi leti hoteli uničiti klub, ki zboruje v telefon bootu — pa kaj nas briga to — mi bi raje videli, da te spravimo s poti — to je za nas glavno — ti si neumen — Molek je neumen — pa on je še bolj neumen — ne, ti si bolj neumen — ne, on je bolj neumen — oba sta neumna — mi, mi smo pa vsi pametni — vsa metropola pravi tako — in še nekaj teh Čikažanov — kateri so, še ne vemo, pa bomo že izvedeli — poglejte tistega vašega Barbiča, ki toliko polagata nanj v metropoli — kotradikcija z naprednostjo v metropoli — pa mi smo rajši v Chicagu, ker ne maramo prepričev — mi, mi smo miroljubni ljudje — se ne izplača — on lahko dela, ker dobi sedemdeset per hour — mi smo vsega zmožni — jaz bi list tako urejeval — jiz pa ne tako, ampak tako — vse Barbiče bi smetaj v koš — veš, list potrebuje nekaj pametnejšega — saj res — ampak je zopet vprašan — je — kdo nas pa je bolj pameten — saj sem rekel, da smo vsi — samo on, on je neumen — ali vam nisem tako povedal — mož bi bil lahko bolj pameten — seve, ne tako kakor smo mi — ampak rečem, enmalo bolj — pa kaj, ko sam pravi, da ne bo — no, pa da smo le mi — pa kdo se bo brigal za norce — ja, pa glejte hudiča, dela nam pa le skrbi — in bolj ko ta Pirc in Ameri-

ška Domovina — predlagam resolucijo — jaz jo podpiram... "Vstani, čas je, da greš na delo."

"All right, darling!"
Strašne sanje ob zlatu, kadilu in meri!!!

Moja najkrajša hvala za prijaznost in uljudnost Milanu Medvešku, Felixu Strumblu, Andreju Božiču in vsem ostalim, ki so se udeležili veselice soc. kluba št. 49. Udeležba je bila povolična, torej kaj pa še hočemo? Ivanka Kramarjeva mi je svetovala, naj voščim vsem mojim osebnim prijateljem srečno novo leto 1939. Da, Ivanka, pa tudi vsem Kramarjem in tebi še posebno voščim srečno novo leto in sicer, da bi bila tako srečna, da bi dobila tisti "kovter" od Progresivnih Slovencev, krožek št. 1. Kar pa še želim, ne smem tukaj zapisati. Želim pa žih! In zadnji pozdrav vsem čitateljem, da bi vsi skupaj, vi in jaz tudi, še čitali dopise v letu 1939. Kolikor bo ostalo od tega pozdrava, naj pa dobi Molek, ki ga dostikrat kritizirajo vsled mojih dopisov. Da bi jih še, čeprav sva bila oba neumna v letu gospodovem 1938.

Frank Barbič, 53.

Silvestrova zabava v Mason-townu

Mason-town, Pa. — Kot je bilo že poročano, priredi društvo 570 SNPJ zaključno letno zabavo v soboto, 31. decembra, pričetek ob 7:30 zvečer v Nagijevi dvorani v West Mason-townu. Na tej zabavi se bomo poslovili od starega leta, pozdravili novo leto in izrazili željo v boljše bodočnost, kar naj bo vsem v voščilo za prihodnje leto. Igral bo orkester Martina Sera najnovejša in svetovno znane skladbe v zadovoljstvo vsem. Zagotovljena je tudi dobra postrežba. Se priporočamo na obilno udeležbo. Na veselo svidenje.

Frank Klemenc.

Smrt pionirja

Brodock, Pa. — Sporočam, da je društvo 300 SNPJ v enem tednu sprejelo dva člana na pokopališče. Ko je ležal Anton Sango pri pogrebniku, smo se pogovarjali, kdo bo šel za njim. Ta pravi — H., drugi — S. V soboto zjutraj mi priđe povedat br. predsednik, da je umrl br. Frank Safran v bolnišnici. Ko sta bila predsednik in tajnik zadnjeli pri njemu, je bil še zdrav in so si vsi voščili veselo prazničke. Nikdo ni slutil, kaj bo drugi dan.

Frank Safran je bil soustanovitelj društva Napredni Slovenci št. 300 in večkrat blaginjak. Z njim je društvo izgubilo zvestega in agilnega člana. Mislim, da ga ni bilo pri društvu, ki bi delal toliko za organizacijo kot

je delal on. Kojen je bil v Govni vasi pri Novem mestu. Star je bil 59 let. Tu v Ameriki zapuščal ženo, štiri sinove in hčer, brata v starem kraju, brata v Milwaukeeju in sestro v Clevelandu. V imenu društva jim izrekamo naše sožalje, pokojniku pa naj bo lahka ameriška gruda. Društvo ga bo zelo pogrešalo.

Čital sem dopis br. Radeljina iz West Allisa, v katerem je priporočal, da ni umestno vabiti takega članstva na sejo v decembru, ki ga ni na seje vse leto. Jaz se strinjam z njim. Leta 1936 ni hotel pri društvu 300 nihče prevzeti predsedništva, izgovor je bil izčrpanost. La leto 1939, ko je še mladinski krožek, ni bilo tega izgovora. Predsednik in tajnik sta dobila 31 članov mladinskemu oddelku in tudi organizirala krožek, toda predsednik se zaupneje ni dobil od članstva. Vam vse člane, da se bolj redno udeležujete sej, da boste videli, kako je pri društvu. Vsem srečno novo leto.

John Rednak, zapisnikar.

Izkaz in zahvala

St. Michael, Pa. — Za br. Franka Zaleta so prispevali sledeči: Louis Vozel, \$3, Frank Attima \$2; po en dolar: Tony Dremel, miss Sivec, Jack Simcic, John Madu, Joe Keg, Joe Signeto; po 50c: Mike Progar, Frank Sebal, Mat Lapanja, miss Pirc, miss Milave, Henry Rodan, miss Hočevar, Joe Dolenc, Tony Rukše, Louis Trinka; po 25c: Louis Klenošek, Frank Kunatak, John Kozola, miss Premur, Sophie Pirc; društvo 190 darovalo \$5. V imenu prizadetega brata se vsem darovalcem lepo zahvaliva.

John Madu, Tony Dremel, nabiralca.

S pota

Smo v zadnjem mesecu leta 1938, ko to pišem. Kaj vse se je dogodilo v tem letu! Svet v obsevu hinavščine, uničevanja in zatiranja. Pod krinko miroljubja se meče male narode v sužnost, da beže kot ciganske tolpe na vse strani in izginjajo v strahu in gladi.

V Sloveniji se dramijo, češ kaj vse smo zamudili napram onim, ki so zapustili domače ognjišče in šli s trebuchom za kruhom. Po nekem listu iz starega kraja posnemam, da bivajo Slovenci v večjem številu po sledečih deželah: V Severni Ameriki 300,000, v Južni Ameriki 70,000, v Kanadi 15,000, v Franciji 40,000, v Holandiji 3000, v Belgiji 7000, v Nemčiji 50,000, v Avstriji 40,000, v Egiptu 20,000, na Japonskem, Kitajskem in v Avstraliji 70,000; poleg tega jih je 90,000 na Koroškem in 600,000 na Primorskem. List pravi, da živi danes nad milijon Slovencev v tujini.

Ko sem bil pred 30 leti na obisku v Sloveniji, so ravno napravljali nove pokopališče. Hodil sem med grobovi starega pokopališča in pregledoval napise na spomenikih. Pregledoval sem pravke slovenstva in si zapisoval njih imena v dnevnik. Danes je tam vse porušeno; mnogi nagrobni spomeniki so pri nekem kamnoseku — na prodaj; napise enostavno predela in proda.

Tako v Sloveniji. Kaj pa z nami v tujini? O žalostnih dogodkih naših pod tujo vlado se molči. V ospredju je preganjanje židov, ubijanje Spancev in Kitajcev. Kdo se oglasi za zatiranje primorske Slovence? Nihče. Kaj vse se dogaja tako rekoč na domačem pragu, toda glas obupanega in zatiranega ljudstva je kot glas upjočega v puščavi. V domovini se sliši le glas: Vse za vero, dom in narod — in to nam pošiljajo tudi v tujino. Podjarmljeni rojaki le vzdihujejo, vzdihujejo... Toda niti tega ne smejo v svojem materinem jeziku, razen na skrivaj. Če jih slišijo, morajo tako: ječ in preganstvo. Za te ljudi naj bi se v domovini kaj poskrbelo. Bilo bi bolj samaritansko kakor pa hinavsko klicati za nami v tujino, kjer nam vsaj pušate v miru živeti. Iz Slovenije pišejo: Pomagajte nam s širjenjem naših stvari. Seveda...

Leto 1938 je v svojem zatonu. Mi stari smo na istih potih, mladina pa gleda zase v U.S.A. Bil sem na več konvencijah naših jednot in zvez. Na eni zadnjih sem slišal od mladih: Mi delamo in hodimo zase, kaj nam mar ti stari. Kmalu pride čas, ko ne

bo nas starih, toda kaj in kako bo pa delala mladina? Ko pridejo mladini, vsaj nekateri, na krmino, najraje vse uničijo, kar so zastari skrbno leta in leta hranili. Stari so jim bili v nadlego in so komaj čakali, da so se umaknili. Nekateri njih nasledniki so uničili dragocene spise, slike in staro pohištvo. Napravili so moderno, novo pohištvo, ti ubgi narod pa plačaj — daj, daj... (Matija ima tukaj v mislih nekatere duhovnike — urej.)

Vsaj zgodilo se je na Elyju, Towerju in Biwabiku, Minn., da so bile uničene dragocene zgodovinske stvari. Zakaj? Samo zato, da se mladi lahko šopirijo, češ to smo mi, kaj nam bo ta stari prah in kdo ga bo dihal. Tako so se izrazili nasledniki naših prvkov, ki so učili Indijance ne samo vere, ampak tudi kmetijstva in izobrazbe. Nerad se bavim s tako žalostnimi reči, kako je ob koncu leta, v katerem se je uničilo mnogo dragocenosti. V rodni grudi tarnajo, da se potapljam, da nas kmalu ne bo. Tukaj pa uničujejo, kar so naši prvaki v Minnesoti, Wisconsinu in Michiganu skrbno varovali in leto za letom premikali iz kraja v kraj. Skrbno so zbirali spominke in zgodovinske stvari, toda pod vodstvom njih mladih in puhlih naslednikov pa se te stvari proč mečejo in uničujejo. Ne sovražim jih radi njihovega stanja, niti mi ni mar njih udobno življenje, ampak sovražim jih kot uničevalce zgodovinskih stvari, sovražim jih, ker so kot sovražniki teh starih uničili mnoge njih zadnje ostanke. Starost me preganja, bolezen me obiskuje, toda vse bi lažje prenašal kakor pa ta vandalizem, to kar opisujem.

Če bi bil Baraga, naš prvak v U.S.A., umrl med njimi, bi bili tudi razmetali in uničili njegove stvari. Tako pa, ko je umrl med drugimi, se je mnogo ohranilo. Zdaž so pa naši to razmetali in uničili in mene zasovražili, ker sem pobral nekatere stvari v vlažnih prostorih, posušil in shranil.

Tako je končano leto 1938. Leta 1939 pa pričnem muzej v spomin zadnjemu Baragovemu indijanskemu misijonarju Buhu. So njegova slikarska dela in tudi one starinske kašire, ki so se rabile od Baraga do Buha, in več drugega materiala, katerega je Baraga dal Pircu, Pircu Buhu, Buh pa je vozil te stvari s seboj od ene do druge misijonske postaje, od Red Lake, Minn., do zadnje postaje na Elyju. Od tam sva kakšne štiri mesece pred njegovo smrtjo odpeljala mnoge reči v Duluth, mnogo stvari sem dobil v svojo zbirko, še veliko več pa je bilo uničenih.

To so žalostni spomini ob koncu leta 1938. Kaj pa prinese leto 1939?

Matija Pogorelec.

"Slava Bogu na višavah..."

Cleveland. — "Slava Bogu" na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. Nekako tako se je prepevalo te dni po vseh cerkvah, po radiu in po več javnih prostorih in potem pa v tiskanih, tiskanih. Tu \$\$\$, tam \$\$\$\$. Kakšno raketirstvo je bilo v imenu Krista tam doli v mestu! Ampak to prepuščam Barbiču, ker njemu je o tem še več znano, ker je v mestu vsako uro s svojo poulično kolibo in naj on to opiše.

Ko sem vse to videl in slišal, grem domov, se vsemem in začnem premišljevat o tem huku in krugu, o Kristusovem rojstvu in njegovih naukih. Mislim sem si: kako morejo tisti, ki živijo v imenu Kristusa, njegovo zgodovino tako neusmiljeno potvarjati — kakor da bi se on rodil v boljši dobi in v največjem luksusu. Ali zgodovina pokazuje, da so bili v tisti dobi prav tako proti vsaki ljudski pravici kakor so še danes. Nad ubogim Kristom so se prav tako maščevali kakor so še danes maščujejo nad ubogim ljudstvom. Tudi danes ljudstvo trpi in umira samo za to, da se burkavizija drži na višku. Ako bi se danes rodil prav tisti Kristus, bi ga oni najprej obsodili, preganjali in trpinčili, ki se najbolj ponašajo z ti stari. Kmalu pride čas, ko ne

(Dolje na 3. strani.)

Iz zgodovine cenzure

Cenzura pisane in govorne besede je zelo stara. Cenzura je nekakšen toplomer duševnega stanja v deželi.

Pariški "Les Annales" so pred kratkim prinesli pregledno razpravo o prepovedanih knjigah v preteklosti. Po njih posnemamo:

Dolgo časa je bilo strogo prepovedano, pogledati v sveto pismo, če ni bil duhovnik. (Katalogom je bilo to vsaj še v mojih mladih letih prepovedano. V šoli so se rabile skrajšane "Zgodbe svetega pisma". Pač pa so "Lutranariji", ki so se nam sicer zdeli strašni ljudje, tako, da smo se na tedanji Cesti Marije Terezije, zdaj Gosposvetska cesta, vedno daleč izogibali protestantski cerkvi, kjer so prodajali svoja sveta pisma, in nekateri fantje smo jih imeli, dasi nam je bilo rečeno, da so krivoveri, kar nam je pač delalo kurjo polt, pa verjamem, da ni moglo preprečiti naše radovednosti.) Iznajdba tiska je postavila oblasti pred velike težave, zakaj kmalu je začelo sveto pismo izhajati ne le v latinščini, temveč tudi v nemščini, francoščini, angleščini in španščini. V sami Angliji je bilo samo v enem letu sežganih več kot dvesto tisoč biblij.

Stroga cenzura je vladala po vsej Evropi. Med drugimi je bil zadet Daniel Defoe, pisec skrajno popularnega "Robinsona". Spanja je prepovedala knjigo iz verskih razlogov. Nato je Defoe napisal satiro. Pri oblastih so se smejali kakor vsakdo, dokler niso spoznali, da je šla šala na njih račun. Tedaj so pisatelja zaprli.

Znanih "Culliverjevih potovanj" cenzura ni zasedla, ampak ko se jim je zdani, da tepe satira domačo državno krivičnost, so se ujezili in v Dublinu, kjer je Jonathan Swift, pisatelj knjige bil rojen, so sežgali vse izvede, kar so jih dosegli, na javnem trgu.

V osemnajstem stoletju je imel s cenzuro menda največ izkušenj Voltaire. Ko je bil še mlad, je napisal satiro na račun vojvode Orleanskega. Za to je bil izgnan. Ko se je vrnil, je napisal dva pamfleta, ki sta bila namenjena kralju. Za to so ga zaprli v bastiljo. Ko je prišel iz zapora, je odšel v Prusijo h kralju Frideriku, ki je za svoje čase veljal za velikega svobodomisla in je ljubil Voltairovo družbo. Tam je pisal večina pesmi, ki so danes — vsaj v Nemčiji — vse prepovedane. Ampak bil je pred vsem satirik in žilica mu ni dala miru. Ko je napisal satiro na račun enega Friderikovih svetnikov, se je moral vrniti v Francijo. Tam je pridno pisal, enako pridno so pa cenzorji prepovedovali njegove spise. Sto sedemdeset let pozneje je ameriški cenzor zasledil nesmiselno satiro "Kandid" v rokah nekoga dijaka na harvardski univerziteti in dasi je bilo to vseučilišče na glasu zaradi svoje naprednosti, je bila knjiga zaplenjena.

V neki kitajski pokrajini je bila zaplenjena skoraj vsakemu angleškemu in amerišnemu otroku znana "Alice in Wonderland". Hunanški guverner je mislil, da žalijo razgovori otrok in živali v enem in istem jeziku človeško dostojanstvo.

Ko je v Franciji izšla "Madame Bovary," je bilo mnogo razburjenja po deželi. Flaubert, ki jo je spisal, je imel velik vpliv na Maupassanta in ko je zvedel, da so bili njegovi spisi prepovedani na železniških postajah, javnih knjižnicah in prodajalnah, si ni mogel kaj in mu je poslal svoje iskrene čestitke.

Dolgo časa je bilo v Ameriki le malo knjižnic, ki so se upale imeti Hawthornovo "Scarlet Letter" v zalogi. Posledica je bila, da so ljudje nosili prepovedano knjigo pod plašči in jo čitali v skrivajstvih. Ko je Walt Whitman, gotovo največji ameriški pesnik, izdal svoje "Leaves of Grass," se je to smatralo za škandal in hinavska kritika je bila taka, da je v jezi vzkliknil: Proklete naj bodo "očičene" knjige. "Očičena knjiga je najbolj grusna izmed vseh." Toda čim bolj so farizeji kričali, tem bolj se je knjiga prodajala.

(Konec prihodnjé.)

Ataturkova imena

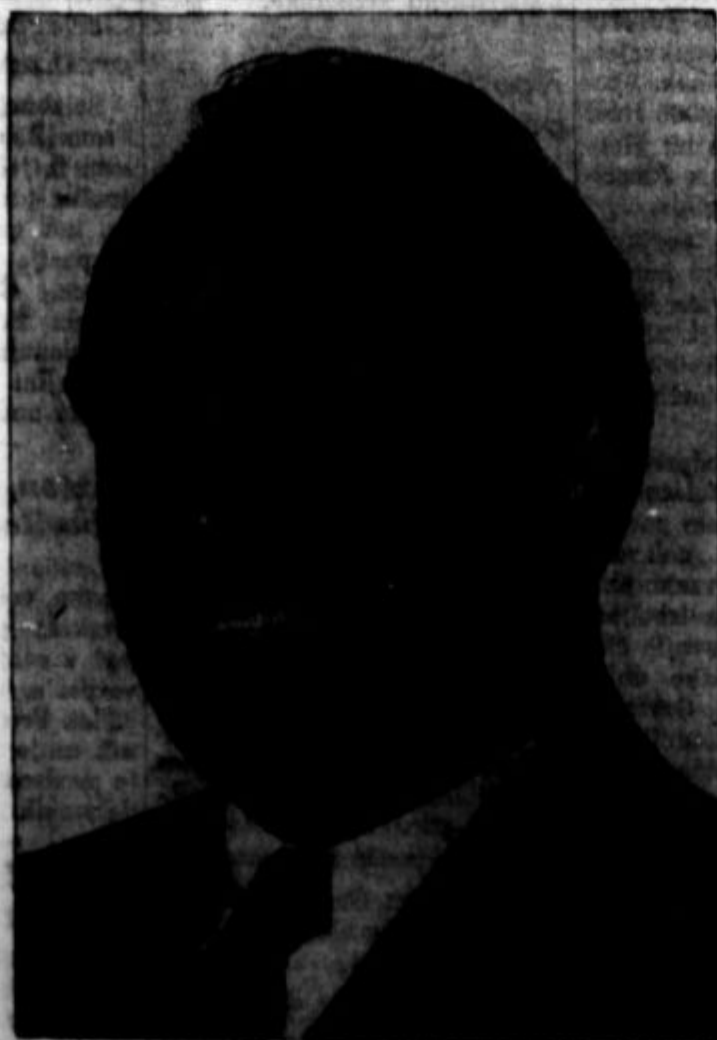
Ustvaritelj in veliki vodja moderne Turčije se je imenoval prvotno samo Mustafa. Priimek Kemal si je pridobil že v šoli kot odlikovanje, ker je bil najboljši učenec. Arabeska beseda "kemal" pomeni v tem primeru znak nečesa najpopolnejšega.

Po dardanelških bojih se je imenoval Mustafa Kemal paša, svojemu imenu je torej pritalnil generalski naslov. Ko je l. 1921 porazil Turke, so ga imenovali "Gazija", to je stari turški naziv za zmagovalca in uničevalca sovražnika. Deset let pozneje je med vojaško reorganizacijo Turčije opustil naslov paše in se je imenoval Gazi Mustafa Kemal. L. 1934 je imenoval Gazi Mustafa Kemal. L. 1934 je imenoval prvič uvedel prave priimke po evropskem vzorcu in njegovo ime se je glasilo Kemal Ataturk, Kemal oče Turkov. Sedma sprememba imena, ki so jo znanj Turčije le malo opazili, ba imena, da je na zadnje arabsko besedo "Kemal" nadomestil s turško obliko. Pokojni veliki vodja Turkov se je na zadnje imenoval Kemal Ataturk.

(Dolje iz prve kolone.)

da je vodil preiskavo neameriških aktivnosti v njenem interesu.

Ta skupina kapitalistov je vplivna zaradi tega, ker predstavlja ogromno finančno in ekonomsko moč — in na to skupino se zanaša Hitlerjeva banda v Berlinu, da ji pripravi tla za konspiratorske operacije v Združenih državah.

Tom Mooney, sloviti delavski jetnik, ki upa, da bo kmalu izpuščen iz zapora.

VOLITVE V SKUPŠČINO

i Grosuplje
 ga je srčna
 SNPJ, ka-
 storili v uri
 v katedrskih
 , ki so nam
 vsem, ki so
 lice in vsem,
 celima, poži-
 joči ustali:

SPREME
Doma je bil iz Šmarje pri Gorasupljan
prišel pred 35 leti. Zadelo ga je srčno
vlečeno žilno drobitva št. 76 SNPJ, kar-
večito dubrute, ki ste nam jih storili v ur-
i. dec. t. l. po društvenih in katoliških
white in društva št. 19 SNPJ, ki so nam
gostu sprejeli. Srčno hvala vsem, ki so
ri žalosti, za darovane cvetlice in vsem,
ki bi pa. dragi sopot in oče, Isolina, po-
lože ameriška zemlja.—Žalujoci ota-
družina, Skidmore, Kans.

Ob smrti je bil star 67 let. Doma je bil iz Šmarje pri Goruplju pod Ljubljano. V Ameriko je prišel pred 35 leti. Zadelo ga je srčna hiba in ti je podlegel. Bil je večletni član društva št. 76 SNPJ, katerega se lepo zavedal za vse dobrote, ki ste nam jih storili v uri žalosti. Pogreb se je vršil 31. dec. t. p. na družinskih in katoliških obredih. Lepa hvala Father White in društvu št. 19 SNPJ, ki so nam tudi pripomogli do veličastnejšega sprejema. Še ena hvala vsem, ki so nam bili v pomoč in tolažbo v uri žalosti, za darovane cvetlice in voščila, ki ste se udeležili pogreba. Tudi pa, dragi soprog in oče, želimo, pošlji v miru in lahkni noči Ti hodo ameriška zemlja. —Žalujejo ostali: K. & V. K. KUMER, soročenci in družina, Niskidore, Kans.

JENNY

ROMAN

Poslovenil Fran Albrecht

"Da, veš kaj—iz tega bi ti res morala narediti kaj poštenega. Kar veselimi se že, da bom Gunnarju in Ahlinu pokazala to tu. Ampak ti si vstala? Daj no, Jenny, dovoli, da te počesem! —Bog, kakšne lase imaš, dekle. Ali te lahko počesem po modri, s kodrčki—amem?" Franciška je pustila, da so ji dolgi, svetli lasje popelili med prsti. "Davi je prišlo neko pismo zate—vzela sem ga kar s sabo—si ga našla? Bilo je od tvojega malega brata, ne?"

"Saj," je rekla Jenny in se zasmejala.

"Je bilo kaj veselega—te je zveselilo?"

"Lahko si misliš, da je bilo veselo. Ah, Cesca, kdaj pa kdaj si zaželim, da bi mogla samo tako kako nedeljo popoldne, veš, malo smukniti domov, da bi jo mahnila s Kalfatrom na sprehod po Nordmarki. To ti je res imeniten fant, veš."

Franciška je ogledovala v zrcalu Jennyn smehljajoči se obraz. Nato je spet razpustila njene lase in jih pričela znova krtačiti.

"Nikar, Cesca—saj ne utegnava."

"Kaj da ne? Saj gresta lahko k meni, če pride ta prezgodaj. Tu je res kakor v kakšni ropotarni, pa naj bo. Sicer pa ne prideta tako zgodaj. Gunnar že ne—pa pred njim se tudi res prav nič ne ženiram. Sicer pa pred Ahlinom tudi ne.—Saj res, bil je opoldne pri meni —ležala sem v postelji, on pa je sedel in kramljal. Ko sem se hotela obleči, sem ga poslala na balkon. Nato sva odšla in si privoščila gosposko kosilo pri Tre re. Vse popoldne sva prebila skupaj."

Jenny ni rekla ničesar.

"V Nazionale sva videla Grama. Uh, Jenny, je bil grozen. Si že kdaj videla kaj hujšega?"

"Meni se nikakor ne zdi tako grozen. Samo nereden je, siromak. Prav tak kot sem bila jaz v začetku. Eden tistih ljudi, ki bi bili radi veseli, pa ne znajo biti."

"Danes popoldne sem prišel z vlakom iz Florence," ga je oponašala Franciška in se zasmejala. "Uh! Ko bi vsaj prišel z letalom!"

"Sila neolikano si se vedla z njim, duša. Tega ne smeš. Prav za prav me je mikalo, da bi ga bila povabila nocoj k nama. A se nisem upala zaradi tebe—nisem hotela tvegati, da bi bila ti nevljudna z mojim gostom."

"Tega bi gotovo niti najmanj ne tvegala. To sama dobro veš." Franciška je bila užaljena.

"Se spominjaš večera, ko sem v Parizu privredila Douglassa k sebi na čaj?"

"Po tisti zgodbi z modelom—no, hvala lepa!"

"Križi božji! Kaj pa je to tebe prav za prav brigalo?"

"Oho, ne? Potem ko me je zasnil? In sem se jaz malone že odločila zanj?"

"To je on kaj težko vedel," je rekla Jenny.

"Vsekako nisem določno rekla ne. Se en dan pred tem sva bila skupaj v Versaillesu. Tam sem dovolila, da me je velikokrat, velikokrat poljubil in da mi je potem doli v parku položil glavo v naročje. In če sem mu rekla, da ne maram zanj, je dejal, da ne verjame tega."

"Cesca." Jenny je ušla v ogledalu njene oči.

"Vse to nima smisla. Ti si najsrčkanejša punčka na svetu, kadar malo premisliš. Večkrat pa je, kakor da ne vidiš, da so to ljudje, ki jih imaš pred sabo. Ljudje s čustvi, na katere se je treba ozirati. In bi se tudi ozirala nanje, če bi le malo pomislila. Saj hočeš vendarle biti mila in dobra."

"Per bacco. Ali pa veš to tako za gotovo? No, zdaj ti pa pokažem sopek rož. Ahlin mi ga je kupil sinoči pri Španskih vrtilih." Kljubovalno se je nasmešnila.

"Mislim, da bi morala preprečiti take stvari. Mimo drugega že zaradi tega, ker veš, da Ahlin nima sredstev."

"Kaj me to briga! Če je zaljubljen vame, mu je to gotovo v veselje."

"O tvojemu imenu sploh ne govorim, ki trpi zaradi teh večnih zgodb."

"Rajši ne govoriva o mojem imenu, se ne izplača. A povedala si bridko resnico. Moje ime doma v Kristijaniji — to sem enkrat za vselej temeljito zapravila." Zasmejala se je histerično. "Pa kaj mi mar! Jaz se samo smejem."

"Ampak Cesca, ljubica. Res ne razumem—prav nič ti ni do vseh teh moških. Zakaj le?"

In ta stvar z Ahlinom—kaj ne moreš razumeti, da misli on resno? Tudi Norman Douglas je mislil resno. Sama veš, kaj delaš. Jaz mislim, bog mi pomaga, da v tebi ni nagona, da te moje."

Franciška je odložila glavnik in krtačo ter ogledovala Jennyno frizirano glavo v zrcalu. Skušala je obdržati svoj izizivajoči drobni smehljaj. Pomalem pa ji je uvenel—oči so se ji zalile s solzami.

"Tudi jaz sem davi dobila pismo." Glas ji je trepetal. Jenny se je dvignila. "Iz Berlina—od Borghilde.—Se ne bi opraviła, Jenny? Ali naj pristavim vodo za čaj—ali bi akuhali prej artičoke? Zdaj gotovo že kmalu prideta."

Svigala je sem in tja in se lotila postiljati posteljo.

"Lahko bi poklicali tudi Marietto—pa bova rajši sami napravili, kajne, Jenny?—No, pisala je, da se je Hans Hermann poročil. Prejšnji teden. Gotovo je že jako daleč."

Jenny je odložila škrtalico z vžgalicami in se strahoma ozrla v Franciškin drobni beli obraz. Z opreznimi koraki je šla proti nji.

"Da, veš, tak to je ona, s katero je bil zaročen. Tista pevka—Berit Eck." Franciška je govorila s tihim, ugaslim glasom. Za trenutek se je sklonila k prijateljici. Nato je spet s svojimi trepetajočimi rokami pričela tlačiti spodnjo rjuho za rob postelje.

Jenny se ni genila.

"No—saj ti je bilo znano, da sta zaročena—že celo leto."

"Da."

Jenny je tiho pogrnjala mizo za štiri osebe. Franciška je razgrnila prt čez posteljo in prinesla rože. Stala je tam in si segla v nedrje, potegnila pismo in ga zavrtela med prsti.

"Piše, da ju je srečala v Zoološkem vrtu. Piše... Oh, kako je včasih brutalna ta Borghilda!" Franciška je skočila k peči, odprla vrata—in vrgla pismo v ogenj. Nato se je sedla v naslanjač in krčevit jok jo je stresel.

Jenny ji je položila roko okrog vratu:

"Cesca—mala moja Cesca!"

Franciška je pritisnil svoj obraz na Jennyno roko.

"Sicer pa je bila videti tako slaba, ubožica. Šla je tam in se mu obešala na roko, on pa je gledal predse ves srdit in razdražen. No, to si lahko kaj živo predstavljam. Ah, bog, ta uboga, uboga stvar—kam neki se je spozabila, da je postala na tak način odvisna od njega—gotovo jo je pustil, da se je na kolenih plazila k njemu.—Da je mogla biti tako blazna, ko ga je vendar poznala.—A če pomislim, Jenny, da bo imel otroka z drugo—o bog, o bog, o bog!"

Jenny je sedla na stolov naslon. Cesca se je privila k nji.

"Ne, jaz po vsej priliki sploh ne poznam nagona, kakor si rekla. Nemara ga v resnici sploh ljubila nisem. Pa vendar bi bila tako rada imela otroka z njim. No, pa se vendarle nisem mogla odločiti za to.—Kdaj pa kdaj je hotel, da bi se poročila—da bi šla kar na magistrat. Ne, tega nisem hotela. Doma bi bili preveč hudi. Ljudje bi gotovo mislili, da sva bila primorana poročiti se. In tega tudi nisem hotela. Saj so že itak mislili najhujše, pa to mi je bilo čisto vseeno. Prav dobro sem vedela, da sem si zaradi njega uničila svoje dobro ime. Pa to me ni brigalo. Razumeš to—bilo mi je čisto vseeno.—Hans pa je mislil, da se brani iz strahu, da bi me potem ne poročili. No, pa pojdva najprej na magistrat, preklemska punčka, je rekel. Toda jaz nisem hotela. Mislim, da je to vse samo preračunano. Mrzla si kot led, je rekel. Ali, za boga, samo pretvarjaš se. Včasih sem tudi sama mislila, da nisem bila to. Nemara sem se samo zato tako bala, ker je bil tak brutalen. Večkrat me je natepel —mi skoraj strgal obleko z života. Morala sem praskati in grizti, da sem mu ušla—tuliti in jokati—"

"A si vendarle še hodila k njemu?" je vprašala Jenny tiho.

"Se. Zena hišnikova mu ni hotela več pospravljati. Zato sem jaz hodila tja in delala to. Imela sem ključ njegove sobe. Brisala sem mu prah in mu postiljala posteljo—bog vedi, kdo vse je spal tam z njim—"

Jenny je zmajala z glavo.

(Dalje prihodnja.)

Revolucija

"Madame Foyot!" je zagodrnjal izklicivalec z napol smrdečim glasom. Ko so se zunaj odprla vrata, sta oba stražarja v dvorani prekrizala bajonete, kakor bi se bližala nevarna žival. Zvezana za obe roki, je stopila obtoženka naprej.

Robespierre in Danton, ki sta sedela pri stranski mizi, na levi, kjer sta podpisovala vladne dekrete, se nista za vstopivšo niti zmenila. Voditelj razprave, dedec z marcialnimi potezami v obrazu, bivši rejec ovac v Provenči, je takoj začel zastavljati običajna vprašanja. Nenadoma pa je

Danton dvignil glavo in prisluhnil razpravi. Vprašal je:

"Kaj pa je zagrešila, Setain?"

"To je Angelika Foyot," je odgovoril vprašanec s tresočim se glasom, "žena bankirja Foyota. Skrivala je grofa Malivera. Dejanje priznava. Takoj bomo razglasili razsodbo."

"Le počasi, le počasi," se je tedajci vmešal Danton, "stvar ni tako enostavna, kakor bi človek mislil, mon cher!"

Revolucionar je pogledal žensko z dolgim pogledom. Bila je pri tridesetih letih. Na sebi je imela še domačo haljo, v kateri so jo prijeli pred tremi dnevi v rani jutranji uri na njenem domu. Oblačilo je bilo iz škrlat-

nordeče svile. Na ramenih so bili pasovi strgani in Danton, ki je vse življenje metal ne samo eno, marveč obe oči po ženskah je opazil, da ima obtoženka izredno lepo oblikovana ramena. Ženska je začutila v njegovem pogledu močnega. Vzravnila se je. Lastnost, ki jo ima vsaka Evina hči, je zbujala v njej trohico nade, ki je poglajala iz obupanega srca. Pozabila je pri tem celo, da stoji na mestu, kjer je treba dati takšnim upom slovo...

In isti temni muzikalni glas, ki je opajal vse sodobnike, je vprašal:

"Madame, obtoženi ste skrivanja grofa de Maliverja? Kočljiva stvar! Kaj niste vedeli, da je

grof zabodel člana odbora za javno blaginjo, zaradi česar so ga iskali že osem dni po vsem Parizu? Vam je bilo to znano?"

"Znano," je potrdila obtoženka in pobesila glavo.

"To je, kakor sem že dejal, zelo kočljiva zadeva!" je besedil revolucionar. Glejte, vi ste mladi, prikupni. Ampak takšne prestopke kaznujemo danes pri nas s smrtjo. Naši zakoni so zelo strogi in ne poznajo usmiljenja!"

"Nisem pač mogla ravnati drugače," se je zagovarjala obtoženka. Dvignila je zopet glavo in pristavila: "Grof je bil moj mož."

"Vaš mož je, če sem prav poučen, Foyot?" se je oglasil Danton.

"Grof je bil moj prvi mož, bankir je moj drugi zakonski tovariš!" je pojasnila obtoženka.

"Nu, če je stvar takšna, kakor pravite, je treba to vsekako upoštevati!" je dejal Danton. "Zadeva dobiva popolnoma drugačno lice."

"Odklej pa sentimentalni vzroki opravičujejo zločine proti državi?" se je vmešal ledenomrzli Robespierreov glas. Robespierre je ravno končal podpisovati edikte in je odložil pero ter je silil zadnje besede razgovora med obtoženko in Dantomom.

"V Franciji je bila ljubezen vedno najvišji ideal!" je dejal Danton. "Vse tradicije lahko uničimo, te ne bomo odpravili," je pristavil z odločnim glasom.

"Dragi moj, ti boš ostal vedno ženskar, in domovina bo zaradi tega hudo trpela," je rekel Robespierre tovarišu. Robespierre je tedaj dvignil lornjon in je skozi njega natančneje motril obtoženko. A preden je mogel Danton oporeči Robespierreu njegovo trditve, ga je zadel nenadajana izprememba na Robespierreovem obličju. Ta obraz, ki ni kazal nikoli sledu deržice, se je v tem trenutku zdel brez krvi. Bil je običajno rumenkasto-sive pergamentne barve, a zdaj ga je oblivala bledica.

Dantonov pogled je napravil pot od Robespierrea do obtoženke. In tudi tudi je videl bledico, kakor bi se bila ženska hipoma namazala s kredo. In zdaj se je začel pomenek, ki ga okolica ni mogla dobro razumeti.

"Državljanke," je govoril Robespierre z mrzlim, suhim glasom, "morda zahtevate revizijo procesa? Kolikor je meni znano, ste priznali dejanje, in kdor škrti rojaliste, mora v smrt. To velja prav posebno še v vašem izmed naših najboljših ljudi. Vzrok, ki vam ga je navedel Danton prej, ne prihaja v konkretnem primeru niti najmanj v poštev. To veste zelo dobro, kajne državljanka Foyotova?"

Angelina Foyot je pogledala Robespierrea kakor brez uma. On, mali advokat, jo je torej spoznal? Danton pa je med tem mrmljal zase in venomer ponavljal: "Foyot, Foyot — kje sem že silil to ime?"

Robespierre se je ustavil. Preudarjal je, ali naj gre v svoji izjavi še dalje. Desna roka krepkega revolucionarja je segala po ovratni ruti in jo nervozno mečkala. Naposled je diktator izjavil:

"Poslušajte in izvejte vsi, ki to hočete — jaz poznam to žensko še iz prejšnjih časov! Ko sem pred leti prišel v Pariz, me je neki znanec odvedel v hišo grofa de Malivera. Hotel sem študirati nprav plemenitavev, zato sem sprejel to ponudbo. Toda v hiši grofa de Malivera sem našel takšne razmere, da sem kmalu zopet odšel. Grofa takrat sploh ni bilo v Franciji in grofiča se je zabavala z drugimi kavalirji. Lahko rečem, da je bila ljubezen grofice do njenega moža vse prej nego velika in močna. Kajne, da je tako, madame Foyot?"

Nasmehnil se je z veliko ironijo in pristavil:

"Kajne, državljanka, da niste v svoji ljubezni nikoli posebno izbirali?"

Madame Foyot ni črhnila niti besedice. Strmel je samo v suhega možkega, ki je hotel na stolcu za voditelja razprave. V prvem trenutku ji je prišlo na um, da bi bilo dobro povedati, da jo človek Robespierreovega kova sploh ne more soditi. Robespierre je namreč zapustil njeno hišo zaradi tega, ker so ga na nekem obisku pri nji omamili z vinom

PRISVETA

Henry:

Brodolomca

Sonce je bilo kakor rdeča krogla in je neusmiljeno pripekalo na zapušeni otok. Roger je prihajal s čer, kjer je dolge ure gledal na morje, da bi opazil kako ladjo. Toda zaman, niti najmanjše barke ni videl.

"Nič," je rekel otožno, ko je pristopil k svoji ženi Pavli.

"Danes sta ravno dva tedna od najinega brodoloma," je dejala žalostno.

"Zdi se, da bova na tem pozabljenem otoku preživela ostaneke svojega življenja. V teh dveh tednih nisva zapazila niti ene ladje..."

"Lepa bodočnost se nama obeta," je rekla Pavla. Čeprav ni bilo v njenem glasu niti malo ironije, jo je Roger nezaupljivo pogledal. Zadeva, zavoljo katere sta odšla na to nesrečno potovanje, se mora slednjič izravnati. Vseeno, kje. Tu je bila prav tako ugodna prilžnost, kakor bi bila kje drugje.

"Ali se zavedaš, kakšno življenje naju čaka, ako nobena ladja ne opazi najinega signala?"

"Življenje na tem zapuščenem otoku bi še ne smatrala za tako docela neprijetno—hujše je, da bova morala zopet skupaj živeti," je pravila Pavla potihem.

Roger je ostal pri ognju in zamišljeno zrl za odhajajočo Pavlo.

Pavla je hitro spiezala na vrh čeri, odkoder je opazovala, ali ne pride kaka ladja. Tam sta imela pripravljeno grmado drv, da bi jih prižgala — ko bi zagledala na obzorju ladjo. Zamišljeno je sedela in zrla po prostornem morju. Zdajci je zagledala korake za seboj. Ozrla se je. Bila je Rogerjeva silhueta.

"Kaj hočeš tukaj?" ga je vprašala ostro. "Samo eden izmed naju mora biti tu na straži."

Mirno je stopal k sedeči Pavli.

"Pavla, bodi pametna — vse govorenje o ločitvi zakona —

"Denar — nič drugega!" je siknila obtoženka. To so bile edine njene besede po dolgem in trdovratnem molku.

"Foyot, seveda Foyot! Foyot je bil to!" je zdajci zavpil Danton. "Saj to je vendar tisti bankir, ki je dal ljudskemu sodišču na razpolago veliko vsoto denarja v času, ko je bilo to za zmagane stvari nujno potrebno. Robespierre! Foyot je bil to, le domisli se! Ali se veš ne spominjaš? Mož je položil milijon frankov na oltar domovine — mi pa bi zdaj obsodili njegovo ženo in jo poslali na morišče! Pravim, — to žensko je treba nemudoma izpustiti na svobodo!"

"Le malo potrpljenja, le ne tako hlastno!" je prigovarjal Robespierre. "Če je tako, kakor praviš ti, Danton, bo treba zadevo vsekako nekoliko odgoditi."

Ker je bil grof de Maliver že nekaj dni prej usmrčen in se je bankir izjavil pripravljene, da podpre revolucionarno gibanje z nekaj milijoni frankov, je Danton izposloval, da je bila Angelina Foyotova tri dni po tem dogodku zopet na svobodi. Dantonu je to uslugu sijajno poplačala. Stvar, ki se je odigrala v njenem stanovanju med njo in Robespierreom, pa je Dantonu zamolčala. Samo, časih v nespečnih nočeh, ko jo je oblival v spominu na njeno aretacijo mrzel pot po čelu, je obnavljala spomin na zlobne oči bivšega malega advokata Robespierrea, ki bi se ji bil kmalu bridko ovetil za to, ker so mu v groficiinem stanovanju ukradli hlače...

Skupina kitajskih bekuncev ob povratku v Hankov, ki so ga okupirali Japonci.

Po kratkem odmoru je nekoliko nervozno nadaljevala:

"Način najinega skupnega življenja tukaj — morava seveda nekoliko izpremeniti."

Roger jo je vprašujoče pogledal.

"Kaj misliš s tem?"

"Trdno sva bila sklenila, da se dave ločita. Ta sklep bova izpolnjevala ter se smatrala za ločena človeka. Ali ti je vse jasno?"

"Nič," je rekla Pavla.

Pavla je vzela pečeno ribo z ognja ter jo podala Rogerju.

"Tu je tvoja večerja."

"Počakaj malo in sedi, Pavla!"

Ni sedla, temveč je stojala čaka, kaj ji bo povedal.

"Če mi hočeš kaj povedati, se podvizaj. Moram iti na pečino, zdaj sem jaz na vrsti, da opazujem, ali pride kaka ladja."

"To je tisto, o čemer hočem govoriti. Mislim, da je neprestano iskanje ladje brezuspešno."

"Ne veruješ več v najino rešitev?"

"Ne preveč. Spominjam se, kaj je rekel mornar tik pred katastrofo. Bili smo na krajih, ki so najbolj zapušteni. Najbrže smo preveč oddaljeni od rednega ladijskega prometa."

Pavla ga je mirno poslušala.

"Pa bom vendarle vso noč na straži," je dejala hladno.

Roger je ostal pri ognju in zamišljeno zrl za odhajajočo Pavlo.

Pavla je hitro spiezala na vrh čeri, odkoder je opazovala, ali ne pride kaka ladja. Tam sta imela pripravljeno grmado drv, da bi jih prižgala — ko bi zagledala na obzorju ladjo. Zamišljeno je sedela in zrla po prostornem morju. Zdajci je zagledala korake za seboj. Ozrla se je. Bila je Rogerjeva silhueta.

"Kaj hočeš tukaj?" ga je vprašala ostro. "Samo eden izmed naju mora biti tu na straži."

Mirno je stopal k sedeči Pavli.

"Pavla, bodi pametna — vse govorenje o ločitvi zakona —

"Denar — nič drugega!" je siknila obtoženka. To so bile edine njene besede po dolgem in trdovratnem molku.

"Foyot, seveda Foyot! Foyot je bil to!" je zdajci zavpil Danton. "Saj to je vendar tisti bankir, ki je dal ljudskemu sodišču na razpolago veliko vsoto denarja v času, ko je bilo to za zmagane stvari nujno potrebno. Robespierre! Foyot je bil to, le domisli se! Ali se veš ne spominjaš? Mož je položil milijon frankov na oltar domovine — mi pa bi zdaj obsodili njegovo ženo in jo poslali na morišče! Pravim, — to žensko je treba nemudoma izpustiti na svobodo!"

"Le malo potrpljenja, le ne tako hlastno!" je prigovarjal Robespierre. "Če je tako, kakor praviš ti, Danton, bo treba zadevo vsekako nekoliko odgoditi."

Ker je bil grof de Maliver že nekaj dni prej usmrčen in se je bankir izjavil pripravljene, da podpre revolucionarno gibanje z nekaj milijoni frankov, je Danton izposloval, da je bila Angelina Foyotova tri dni po tem dogodku zopet na svobodi. Dantonu je to uslugu sijajno poplačala. Stvar, ki se je odigrala v njenem stanovanju med njo in Robespierreom, pa je Dantonu zamolčala. Samo, časih v nespečnih nočeh, ko jo je oblival v spominu na njeno aretacijo mrzel pot po čelu, je obnavljala spomin na zlobne oči bivšega malega advokata Robespierrea, ki bi se ji bil kmalu bridko ovetil za to, ker so mu v groficiinem stanovanju ukradli hlače...

smatram za nerazumno reč — imam te rad — in bom imel zmeraj — samo..."

Vstala je. Stala sta si tesno nasproti. In nenadno se jima je zdelo, da so bila vsa nespoznanja med njima — malenkostna. Objel jo je.

"To je bil tako brezpomemben flirt s tistim dekletom," je rekel skesano. "Ni nobene druge — kakor ti. Ali nisi tega vedela?"

"Nisem bila prepričana... je zaspešeta. "Zato — samo za to sem čakala."

"Čakala? O čem govoriš?"

Obtrnila je obraz proti morju. V daljavi je bilo videti luč majhne ladje. "To je ladja, ki pelje živila v kazensko kolonijo. To je reden promet. Videla sem to ladjo — vsako noč — ob tej uri..."

Nasmehnil se je.

Pavla ga je objela in zaspešeta:

"Danes še ne bova dala znamenja — morda jutri — danes še nočem biti rešena..."

ISČE SE:

Frank Kotnik iz vasi Dane št. 1 pri Ložu na Notranjskem, ki se na haja neke v državi Michigan. Zanj želi zvesti sestra Neža radi družinskih razmer na domu. Zglasi se na naj pismo. Ako pa kdo ve za njegov naslov je prošnja, da ga sporoči Frank-u Baraga, 1160 Addison Rd. Cleveland, O.

—(Adv.)

VAŽNO ZA VSAKOGA

KADAR pošljete denar v stari kraj: KADAR ste namenjeni v stari kraj: KADAR šelite koga in starost koga:

KARTE za vse izlete

Potniki s našim posredovanjem potujejo najceneje in zadovoljno.

Denarne politike izvršujemo točno in samsiljivo po dnevnem kursu.

V JUOGLAVIJO V ITALIJO

100 Din. 2.50 100 Lit. 2.50

200 " 4.50 200 " 4.50

300 " 6.50 300 " 6.50